

pokračovanie
na str. 2

Rok 2011 – aj rokom začatia klinickej výučby podľa druhového prístupu

Rok 2011 je aj rokom začatia výučby klinických študijných predmetov podľa nového učebného plánu zohľadňujúceho druhový prístup.

Zároveň je aj rokom pokračovania v zlepšovaní podmienok pre klinickú činnosť založenú na tomto prístupe. Predstavuje to zásadnú kvalitatívnu zmenu v systéme výučby ochorení zvierat na univerzite a tiež pri získavaní praktických klinických skúseností študentmi počas štúdia. Táto významná zmena vychádza zo spoločenskej požiadavky kladenej na absolventa veterinárnej medicíny, ktorá vyžaduje veterinárneho lekára pripraveného na výkon profesie v oblasti praktickej klinickej činnosti, t. z. dôkladne pripraveného na konkrétny druh, resp. druhy zvierat. Nároky klienta sú vysoké. Majiteľ zvieratá potrebuje odborníka dostatočne klinicky zručného, skúseného a pripraveného riešiť zdravotné problémy komplexne a s vysokou profesionalitou.

Klinické vzdelávanie predstavuje neoddeliteľnú, a tým aj nevyhnutnú súčasť prípravy veterinárneho lekára na veterinárskych vysokých školách. Od jej kvality a úrovne závisí miera pripravenosti a schopnosti absolventa uplatniť sa pri výkone odborných veterinárnych činností v praxi, predovšetkým v oblasti klinickej činnosti pri riešení zdravotnej problematiky zvierat. Predstavuje završenie vzdelávacieho procesu budúcich veterinárnych lekárov na univerzite, kde sa študenti zúčastňujú všetkých dovtedy nadobudnutých poznatkov zo základných a predklinických disciplín dostávajú reálne k práci so zvieratami. Kliniky veterinárskych vysokých škôl sú práve tie pracoviská, podľa ktorých sa vytvára obraz o danej inštitúcii. Plnia poslanie moderných výučbových a výskumných centier, ale sú to zároveň aj moderné prevádzkové pracoviská diagnostiky, terapie a prevencie chorôb zvierat. Preto sa klinická výučba a zabezpečenie priestorového i materiálno-technického vybavenia kliník s cieľom poskytovania čo najväčšieho rozsahu kvalitných služieb a činností stali nosnou oblasťou, ktorej venuje vedenie univerzity už niekoľko rokov mimoriadnu pozornosť. Snom mnohých študentov je po absolvovaní štúdia vykonávať praktickú veterinárnu činnosť, riešiť zdravotnú problematiku rôznych druhov zvierat. Na to, aby absolventi univerzity boli čo najlepšie pripravení zvládať náročné úlohy tejto profesie v čase vysokých nárokov kladených na jej odbornosť, bolo potrebné reagovať na zmeny, ktoré priniesla so sebou spoločenská požiadavka, veterinárska prax a v neposlednej miere aj európsky, resp. medzinárodný priestor v oblasti veterinárneho vzdelávania a veterinárnej praxe. V tomto smere bolo preto potrebné vykonať zmeny zohľadňujúce tieto potreby. V rámci zmien organizačnej štruktúry univerzity v roku 2007 bolo vytvorených päť kliník reorganizáciou pôvodných štyroch, zabezpečujúcich výučbu klinických disciplín viac podľa orgánových, resp. odborných špecializácií, pričom jednotlivé druhy zvierat boli viac-menej v tieni názvu týchto klinických pracovísk. Novovytvorené kliniky zohľadňujú európsky štandard orientácie veterinárskeho

vzdelávania a praxe podľa druhov zvierat. Podstatou nových kliník je systémové, organizačné a priestorové usporiadanie pracovísk, ktoré odráža praktickú klinickú činnosť veterinárnych lekárov u hlavných kategórií zvierat, a to malých, resp. spoločenských zvierat, koní a hospodárskych zvierat (predovšetkým prežúvavcov a ošipáných). Zohľadňuje tiež menšie profesijné skupiny veterinárnych lekárov, ktorí sa zaoberajú problematikou chovu a chorôb hydiny, vtákov, exotických a voľne žijúcich, resp. ZOO zvierat.

Vykonané zmeny by mali pozitívne ovplyvniť aj oblasť poskytovaných služieb a činností pri zabezpečovaní komplexnej starostlivosti o pacientov, čo zaiste pocítia aj majitelia zvierat a chovatelia, a čo prehĺbi ich dôveru v tieto pracoviská. Reorganizáciou existujúcich kliník a vytvorením kliník podľa druhov zvierat boli zároveň vytvorené lepšie podmienky pre zabezpečovanie stáží študentov, uľahčilo sa ich začlenenie do klinickej činnosti s možnosťou práce s pacientmi vrátane komplexného klinického sledovania vývoja ich zdravotného stavu. Nové kliniky predstavujú aj možnosť vytvorenia lepšieho zázemia pre vedecko-výskumnú činnosť tak vedeckých pracovníkov, ako aj doktorandov.

S vytvorením nových kliník bolo spojené aj riešenie personálnych záležitostí tak, aby sa zabezpečila ich prevádzka a realizácia výučby študijných predmetov schválených v zmysle druhového prístupu výučby podľa schválených nových učebných plánov. Ďalším dôležitým predpokladom realizácie výučby klinických disciplín podľa druhov zvierat je vytváranie potrebných priestorových podmienok a materiálno-technického vybavenia. V tejto súvislosti treba spomenúť, že v roku 2005 bola ukončená kompletná rekonštrukcia a prestavba pavilónu č. 26 bývalej I. internej kliniky, ktorá je dnes priestorovo rozdelená medzi dve novovytvorené kliniky – kliniku malých zvierat a kliniku vtákov a exotických zvierat. Zároveň v ostatných rokoch došlo aj k výraznej

Vážení čitatelia,

veľa úspechov, tvorivého elánu a energie, vytrvalosti a spokojnosti v nasledujúcom akademickom roku 2011/2012 Vám praje redakčná rada Spravodajcu UVLF v Košiciach.

šiemu zlepšeniu technického a diagnostického vybavenia hlavne kliniky malých zvierat, čo sa odrazilo v oblasti skvalitnenia diagnostickej činnosti.

Významnou novovytvorenou klinikou je klinika koní. Práve absencia tejto kliniky, resp. potreba zlepšenia podmienok pre tento druh zvierat z hľadiska objektov, zariadení, zabezpečenia liečby a niektorých odborných úkonov, hospitalizácie a starostlivosti, boli charakterizované ako závažné nedostatky „*deficiency category I*“ a ich odstránenie bolo najzávažnejším odporúčaním medzinárodnej hodnotiacej komisie. Nesplnenie tohto odporúčania by malo výrazne negatívne dôsledky na medzinárodnú pozíciu a kredit našej univerzity. Vytvorenie tejto kliniky v rámci realizácie organizačných zmien univerzity v roku 2007 a schválenie nových učebných plánov boli základnou požiadavkou na splnenie podmienok vrátane odstránenia spomínaných nedostatkov. Následne bola na tejto klinike riešená personálna, priestorová a materiálno-technická základňa. Bola vykonaná adaptácia a rekonštrukcia priestorov pre potreby teoretickej aj praktickej výučby, na ustajnenie a hospitalizáciu pacientov (vrátane postnarkotizačného boxu a samostatného izolačného objektu). Podstatne bolo zlepšené prístrojové vybavenie kliniky na skvalitnenie diagnostickej činnosti (napr. prenosný digitálny RTG prístroj, endoskop, USG). Významnou súčasťou klinickej činnosti u veľkých zvierat je častá požiadavka majiteľov na osobnú návštevu veterinárneho lekára a riešenie zdravotných problémov priamo u chovateľa. Preto sa súčasťou kliniky koní stala aj tzv. mobilná klinika, ktorá prináša kvalitatívne nový prístup v poskytovaní služieb pre chovateľov tohto druhu zvierat. Zároveň je to však aj rozšírenie možností realizácie praktickej výučby pre študentov, ktorí tak majú možnosť priamo sa zúčastňovať činnosti mobilnej kliniky a získať ďalšie praktické skúsenosti a zručnosti pri výkone odborných veterinárnych činností. Klinika koní má teda vytvorené potrebné podmienky pre komplexnú činnosť a prevádzku kliniky vo všetkých smeroch pôsobenia. Proces zlepšovania podmienok pre vzdelávanie, vedcko-výskumnú a klinickú činnosť v priestoroch kliniky koní pokračuje výstavbou nového moderného polyfunkčného objektu na mieste bývalého objektu č. 18, ktorý bude zodpovedať súčasným potrebám na výučbu, klinickú a vedcko-výskumnú činnosť. Ako je z uvedeného zrejme, vedenie našej univerzity vyvinulo enormné úsilie na riešenie tohto závažného problému a prijalo opatrenia, ktorých výsledkom je, že opätovná návšteva hodnotiacej komisie v marci tohto roka konštatovala, že spomínané nedostatky uvedené v hodnotiacej správe boli odstránené. Naša univerzita tak splnila požiadavky, aby bola zaradená medzi špičku európskeho veterinárskeho vzdelávania.

Ustajňovacie a výučbové priestory pre praktickú výučbu a klinickú činnosť ďalších druhov zvierat na klinike prežuvavcov a klinike ošipáných boli po zahájení výstavby nového objektu č. 18 – Klinické ustajňovacie priestory – vyčlenené v objekte č. 19. Po miernych úpravách a adaptácii pre dané druhy zvierat tieto pracoviská využívali priestory spoločne. Podstatná časť praktickej výučby zdravotnej problematiky produkčných zvierat sa však v budúcnosti musí presunúť priamo na farmy. Tu by sa mala riešiť problematika zdravotného stavu jednotlivého zvieraťa aj celého stáda s vykonávaním jednotlivých diagnostických, preventívnych a terapeutických úkonov. Na zabezpečenie týchto zámerov pri výučbe hospodárskych zvierat boli už ukončené niekto-

ré rekonštrukčné práce na Školskom poľnohospodárskom podniku, n. o., v Zemplínskej Teplici (internát pre študentov, cvičebne, resp. posluchárne, spojovacia chodba, stravovacia časť, šatňa, hygienická slučka). Časť objektu bývalej dojárne pri internátoch je už dnes po adaptácii pripravená slúžiť ako administratívne a výučbové zázemie s posluchárnou, kancelárskymi priestormi a sociálnymi zariadeniami nachádzajúcimi sa na 2. nadzemnom podlaží. Ďalšie rekonštrukčné práce prebiehajú v tomto objekte na prízemí, kde vznikne priestor pre vykonávanie základných a jednoduchých laboratórnych diagnostických metód. Stavebné práce prebiehajú v súčasnosti aj priamo v areáli hlavného dvora farmy, kde sa pripravujú priestory na zabezpečenie sociálneho zázemia pre pedagógov a študentov. V maštálnom objekte pre dojnice po pôrode a so zdravotnými problémami boli tiež začaté stavebné práce zamerané na vybudovanie oddeleného priestoru, ktorý by umožňoval celoročné vykonávanie chirurgicko-ortopedických zákrokov u hovädzieho dobytku v rámci výučbového procesu ako aj preventívnu starostlivosť o paznechty. Uvedené aktivity smerujú k naplneniu zámerov preniesť ťažisko praktickej výučby ochorení farmových zvierat a realizáciu klinickej praxe študentov priamo na farmu. Spomínané priestory a zariadenia budú okrem klinických disciplín k dispozícii podľa potrieb aj ostatným neklinickým študijným predmetom realizujúcim pedagogický proces na ŠPP.

Ako z uvedeného vyplýva, výstavba a rekonštrukcie výučbových zariadení pre veľké zvieratá v rámci ďalšieho budovania a zlepšovania materiálno-technického zabezpečenia klínik pokračujú tak v areáli univerzity, ako aj na jej účelových zariadeniach. Ide o obdobie, ktoré si vyžaduje pri zabezpečovaní výučby i klinickej činnosti dotknutých pracovísk ústretovosť, spoluprácu a toleranciu. Každý musí pochopiť, že ide o proces nevyhnutný, rešpektujúci potreby a požiadavky modernej vzdelávacej inštitúcie. V konečnom dôsledku sa do užívania dostanú nové a moderné priestory a vytvoria sa lepšie podmienky pre vzdelávacie a výskumné činnosti, pre výkon nepretržitej veterinárnej starostlivosti, kvalitnej veterinárnej činnosti pre verejnosť a získanie kreditu špičkových klinických pracovísk v chovateľskej praxi.

Všetky spomenuté zmeny vychádzajúce zo zmeny organizačnej štruktúry prebehli súčasne s prípravou nových učebných plánov v študijných programoch *všeobecnej veterinárske lekárske a hygiena potravín*, ktoré sa začali realizovať od akademického roku 2007/2008. V súčasnosti študenti, ktorí sú v tomto akademickom roku v piatom roku štúdia, prechádzajú od predklinických ku klinickým predmetom, a práve u nich je prechod od systémového k druhovému v učebných plánoch najvýraznejší.

K argumentom, ktoré podporujú správnosť druhového prístupu vo veterinárskom vzdelávaní, je potrebné uviesť aj závery Európskej komisie, Európskeho združenia inštitúcií pre veterinárne vzdelávanie (European Association of Establishments for Veterinary Education) a Federácie veterinárov Európy (The Federation of Veterinarians of Europe). Podľa princípov hodnotenia veterinárskeho vzdelávania v Európe sú presne definované tzv. „day-one skills“, t. j. zručnosti, ktoré by mal ovládať absolvent veterinárnej medicíny hneď po ukončení štúdia. Okrem iného je pri tzv. praktických kompetenciách kladený dôraz na zvládnutie klinických vyšetrovacích, diagnostických a terapeutických postupov, opäť podľa jednotlivých druhov zvierat, kde študent musí priamo

Rok 2011 – aj rokom začatia klinickej výučby podľa druhového prístupu

vykonávať klinickú činnosť, nie byť len jej pasívnym divákom (hands-on teaching).

Na záver je možno náležité povedať, že činnosť kliník podľa nového, druhového prístupu je už rozbehnutá. Niekde s väčším, inde s menším pochopením zmeny. Pri každom zavádzaní niečoho nového sa však prirodzene stretávame s názormi a reakciami pozitívnymi aj negatívnymi. Nie každý sa vie a chce novým podmienkam prispôbiť. Vieme však, že adaptácia na nové podmienky chvíľu trvá, argumenty a dosiahnuté výsledky však určite presvedčia aj tých, čo ešte váhajú. Musíme však žiť s dobou a reagovať na vývoj a zmeny, ktoré prebiehajú v oblasti veterinárneho vzdelávania a praxe na úrovni európskej aj svetovej. Všetky vyššie uvedené kroky, opatrenia a zmeny urobené za ostatné štyri roky a naďalej aj vykonávané svedčia o tom, že medzi priority vedenia našej univerzity v rámci zámerov ďalšieho zvyšovania kvality veterinárneho vzdelávania na UVLF v Košiciach patrí úsilie o skvalitnenie klinického vzdelávania a výkonu klinickej činnosti podľa druhového prístupu, a to nielen pri

získavaní teoretických poznatkov, ale predovšetkým praktických skúseností. Všetko, čo bolo doteraz vykonané, prispelo k tomu, že naša univerzita prešla úspešne medzinárodným hodnotením poskytovaného vzdelávania a je na základe jej výsledkov na zozname navštívených a potvrdených európskych veterinárnych škôl. Je to v podstate udelenie kreditu najvyššej kvality poskytovaného veterinárskeho vzdelávania v Európe. Pre udržanie tohto dosiahnutého vysokého štandardu musíme pokračovať v nastúpenom procese budovania klinických pracovísk poskytujúcich vysoký štandard veterinárskeho vzdelávania i poskytujúcich pre svojich pacientov komplexné služby najvyššej kvality. Univerzita so svojimi moderne vybavenými a dobre prevádzkovo organizovanými klinikami musí byť centrom v poskytovaní všeobecnej aj špecializovanej veterinárnej starostlivosti pre pacientov.

doc. MVDr. Oskar Nagy, PhD.,

prorektor pre klinickú činnosť a styk s praxou

prof. MVDr. Jana Mojžišová, PhD.,

prorektorka pre výchovno-vzdelávaciu činnosť

Zasadnutie VEDECKEJ RADY

Zasadnutie Vedeckej rady Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach dňa 6. 7. 2011 otvoril a viedol jej predseda a rektor UVLF v Košiciach prof. MVDr. Emil Pilipčínek, PhD., podľa nasledovného programu:

1. Návrh zmien v učebnom pláne pre študijný program *farmácia* po uzavretí päťročného výučbového cyklu
2. Návrh učebného plánu v študijnom programe *vzťah človek – zvierat a jeho využitie v canis- a hipoterapii*
3. Návrh na zloženie komisií pre štátne skúšky v študijnom programe *všeobecné veterinárske lekárstvo, hygiena potravín, kynológia a bezpečnosť krmív a potravín*
4. Diskusia
5. Rôzne
6. Uznesenia VR
7. Záver

Vedecká rada na svojom zasadnutí schválila:

1. Návrh zmien v učebnom pláne pre študijný program *farmácia* po uzavretí päťročného výučbového cyklu
2. Návrh učebného plánu v študijnom programe *vzťah človek – zvierat a jeho využitie v canis- a hipoterapii*
3. Návrh na zloženie komisií pre štátne skúšky v študijnom programe *všeobecné veterinárske lekárstvo, hygiena potravín, kynológia a bezpečnosť krmív a potravín*
4. Návrh na začatie habilitačného konania MVDr. Slavo-

míra Marcinčaka, PhD., v študijnom odbore 6.3.2. hygiena potravín

5. Návrh na nových členov KEGA na funkčné obdobie rokov 2012 – 2016, a to do komisie:

- a) č. 2 - Nové technológie, metódy a formy vo výučbe: prof. MVDr. Ján Danko, PhD.,
- b) č. 3 - Obsahová integrácia a diverzifikácia vysokoškolského štúdia: doc. MVDr. Peter Korim, CSc.

Vedecká rada na svojom zasadnutí zobrala na vedomie:

1. Informáciu prof. MVDr. J. Břeša, DrSc., ústredného riaditeľa ŠVPS SR, o prebiehajúcom pripomienkovaní novely zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti, aktuálnej nákazovej situácii v Slovenskej republike, elektronickom identifikačnom systéme spoločenských zvierat a možnosti budovania spoločných referenčných laboratórií s podporou EÚ.

2. Poďakovanie MVDr. L. Stodolu, prezidenta KVL SR, kolektívu autorov univerzity pri vydaní monografie *Praktická príručka veterinárneho lekára* pre KVL SR.

3. Poďakovanie rektora členom vedeckej rady za ich účasť na slávnostnej promócií absolventov univerzity, ktorá sa konala 29.6.2011 v Štátnom divadle Košice.

4. Informáciu rektora o podujatiach organizovaných v septembri 2011.

Zasadnutie AKADEMICKÉHO SENÁTU

Dňa 4. 7. 2011 sa konalo riadne zasadnutie Akademického senátu Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach.

Akademický senát na svojom zasadnutí schválil:

1. Návrh na stanovenie počtu prijímaných študentov na Univerzite veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach pre akademický rok 2012/2013
2. Návrh na školné a poplatky spojené so štúdiom na Univerzite veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach platné na akademický rok 2011/2012
3. Návrh na udelenie predchádzajúceho písomného súhlasu k odpísaniu pohľadávok dlžníkov
4. MVDr. Petra Lazara, PhD., ako zástupcu Univerzity ve-

terinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach do Rady vysokých škôl Slovenskej republiky na nasledujúce funkčné obdobie

Akademický senát na svojom zasadnutí zobral na vedomie:

1. Kontrolu uznesení
2. Návrh zmien v učebnom pláne pre študijný program *farmácia* po uzavretí päťročného výučbového cyklu
3. Návrh učebného plánu v študijnom programe *vzťah človek – zvierat a jeho využitie v canis- a hipoterapii*

MVDr. Peter Lazar, PhD., *predseda akademického senátu*

PROMÓCIE absolventov akademického roku 2010/2011

Promócie absolventov akademického roku 2010/2011 sa konali dňa 29. júna 2011 v Štátnom divadle v Košiciach za účasti rektora a prorektorov UVLF v Košiciach, členov vedeckej rady, akademického senátu, predsedu Rady Základnej organizácie Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy, prezidenta Komory veterinárnych lekárov SR, prezidenta Slovenskej lekárskej komory, prezidenta Slovenskej kynologickej jednoty a riaditeľa odboru kynológie a hipológie Prezídia policajného zboru v Bratislave. Slávnostný charakter promočného aktu bol umocnený aj prítomnosťou akademických funkcionárov ďalších vysokých škôl.

V študijnom programe *všeobecné veterinárske lekárstvo* bolo slávnostne promováných 68 absolventov, z toho štúdium s vyznamenaním ukončilo 6 absolventov: Gabriel Filakovský, Michaela Kubová, Darie Mášová, Dávid Michalák, Martina Pálešová a Mária Žovínová. V študijnom programe *hygiena potravín* bolo slávnostne promováných 26 absolventov. V študijnom programe *farmácia* bolo promováných 71 absolventov, z toho štúdium s vyznamenaním ukončili 3 absolventi: Lenka Bendíková, Viliam Brezáni a Mária Natafaľušiová. V zahraničnom štúdiu promovalo 37 absolventov, z toho 6 absolventov ukončilo štúdium s vyznamenaním: Omri Belachsen, Tali Mukosey, Sivan Ritter, Tal Sullam, Yizhak Tivoli a Victoria Louise Winstanley.

V bakalárskych študijných programoch ukončilo štúdium spolu 47 absolventov. V študijnom programe kynológia v dennej forme bolo slávnostne promováných 28 absolventov, v externej forme 15 absolventov. Štúdium s vyznamenaním ukončil v študijnom programe kynológia v externej forme Ján Žiška. V študijnom programe *bezpečnosť krmív a potravín* v externej forme promovali 4 absolventi.

Cenou rektora za vynikajúce výsledky počas štúdia boli ocenení piati absolventi. V študijnom programe VVL MVDr. Dárie Mášová, v študijnom programe farmácia Mgr. Lenka Bendíková a Mgr. Viliam Brezáni, a dvaja zahraniční študenti

Yizhak Tivoli, DVM a Victoria Louise Winstanley, DVM.

Tohtoročné promócie vstupujú do dejín histórie Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach, keďže v tomto akademickom roku boli prvýkrát slávnostne promovaní absolventi študijného programu farmácie a prvýkrát skladali slávnostný sľub, ktorý tu uvádzame:

Predtým, ako bude udelený titul magister, je potrebné, aby ste slúbili, že:

- všetky svoje vedomosti a sily venujete rozvoju spoločnosti,
- k svojim povinnostiam farmaceuta budete pristupovať svedomito, s plným vedomím svojej zodpovednosti a na adekvátnej etickej úrovni,
- budete naďalej zvyšovať úroveň vedomostí vo všetkých oblastiach farmácie,
- budete žiť a pracovať v duchu humanizmu a vzájomného rešpektovania sa,
- všetkých svojich učiteľov, ktorí Vám odovzdali svoje znalosti a vedomosti, si budete vážiť a urobíte všetko, čo bude vo Vašich silách, aby ste ich mohli dôstojne nasledovať,
- uchováte vo vďačnej pamäti Univerzitu veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach, na ktorej ste dosiahli vysokoškolskú kvalifikáciu.

Ste ochotní zložiť tento slávnostný sľub, súc si vedomí jeho záväznosti?

Tohtoročným absolventom prajeme, aby sa im naozaj dарило vykonávať ich profesiu podľa tohto sľubu a aby ich osobný i pracovný život naplnil ich očakávania.

prof. MVDr. Jana Mojžišová, PhD.,
prorektorka pre výchovno-vzdelávaciu činnosť

prof. Ing. Oľga Ondrašovičová, CSc.,
prorektorka pre zahraničné a doktorandské štúdium
Ing. Renáta Božíková, vedúca študijného oddelenia

OSOBNOSTI S VÝZNAMNÝM PODIELOM A ZÁSLUHAMI NA ROZVOJI VETERINÁRSKEJ MEDICÍNY

Medicína vrátane veterinárskej je rozsiahlym súborom špecializovaných vied a ako taká prechádzala dlhým a zložitým vývojom. Rozvoj medicínskych vied určovali a ovplyvňovali rôzne filozofické prúdy alebo školy v súlade s historickými vývojovými etapami či štádiami dejín ľudskej spoločnosti. Osobitný význam pre rozvoj medicínskeho poznania a uplatnenia v praxi mal rozvoj prírodných a technických vied. Dejiny medicíny sa členia na všeobecné dejiny, ktoré skúmajú dejiny v rámci celkového rozvoja spoločnosti podľa vývojových etáp, a špeciálne dejiny medicíny, ktoré sledujú a hodnotia vývoj poznania v jednotlivých medicínskych odboroch. Historický vývoj lekárstva sa člení podľa

Niklíčka a Šteina (1985) do piatich vývojových etáp. Prvé dve etapy filatelisticky nie sú dostatočne zdokumentované.

V článku prezentujeme významné osobnosti počnúc obdobím renesancie a humanizmu. Zvlášť výrazným prejavom uplatnenia renesančných a humanistických myšlienok v medicíne bol prvoradý záujem o anatómiu podmienajúci rozvoj fyziologického a klinického poznania. Pre túto etapu je príznačné, že prvý podnet pre anatomické poznanie vyšiel z umenia.

Pre vyčlenenie veterinárskej medicíny a začiatky jej špeciálneho rozvoja je významným historickým obdobím formovanie a rozvoj kapitalistickej spoločnosti (1751 – 1917).

Obr. 1

Jeho kresby zobrazujúce kostru zadných končatín koňa a ľudskej nohy. Zaoberal sa okrem maľovania, stavebníctva a sochárstva aj viacerými vetvami prírodných vied. Pozoruhodná je jeho vedecká práca vo vzťahu k medicíne. Jeho anatomické kresby vykonávané na základe štúdií mŕtvol ľudí a zvierat sú veľmi cenné. Na 500. výročie jeho narodenia vydala maďarská pošta príležitostnú známku s jeho portrétom (Obr. 1).

Michelangelo Buonarrotti (1475 – 1564)

– nesmrteľný veľduch renesancie a humanizmu. Podstatnou mierou sa zaslúžil o aplikáciu anatomických poznatkov vo výtvarnom umení. Prezentovaná poštová známka s jeho portrétom vyšla v roku 1975 pri príležitosti 500. výročia narodenia umelca (Obr. 2).

Obr. 2

Leonardo da Vinci (1452 – 1519)

– jeden z najvýznamnejších predstaviteľov renesancie, taliansky umelec, vedec, prírodovedec a polyhistor. Plne pochopil význam anatómie v umení aj vo vede. Jeho veľké obrazové dielo anatomických kresieb človeka a zvierat zostalo nedokončené. Významné sú jeho kresby, ktoré zobrazujú srdce, srdcové chlopne, bunky embryí, mozgové komory a sva-

Obr. 3

zvom *Exercitatio anatomica de motu cordis et sanguinis in animalibus*. Zobrazená známka vyšla v Sovietskom zväze v roku 1957 k 300. výročiu jeho úmrtia (Obr. 3).

William Harvey (1578 – 1657)

– anglický anatóm, fyziológ, objaviteľ krvného obehu. Pozoroval a ako prvý opísal krvné obehy, činnosť srdca, úlohy bielych a červených krviniek a pod. So svojimi v dejinách medicíny revolučnými názormi sa prvýkrát hlási v roku 1616, ale výsledky svojich jedinečných štúdií uverejnil až v roku 1628 pod ná-

Marcello Malpighi (1628 – 1694)

– slávny taliansky lekár, anatóm a histológ. Objavil mechúrikovitú štruktúru pľúc, skúmal mikroskopickú štruktúru obličky a sleziny, sekrečnú činnosť žliaz, štruktúru mozgu, miechy a hlbšie jemné vrstvy epidermy. Ako prvý použil mikro-

Obr. 4

skop na pozorovanie ľudských a zvieracích štruktúr. K 350. výročiu jeho narodenia v roku 1978 vychádza v Taliansku príležitostná známka s jeho portrétom (Obr.4).

Jan Evangelista Purkyně
(1787 – 1869)

– český přírodovědec, biolog, profesor na fyziologické fakultě ve Vroclavi a Praze. Študoval hlavne anatomickú stavbu buniek a tkanív, ich činnosť a vývojové procesy vo vajíčku. V roku 1839 formuloval bunkovú teóriu. Niektoré objavy boli pomenované jeho menom. Československá pošta vydala 2.9.1937 dvojnámkovú sériu známok s jeho portrétom (Obr. 5) s kupónmi so symbolom medicíny. Ďalšia známka vyšla v roku 1987 k 200. výročiu jeho narodenia. V Lipsku sa konalo v roku 1984 stretnutie nemeckých a československých anatómov. K tejto udalosti používala pošta v Lipsku 1. dňa 19.4.1984 príležitostnú poštovú pečiatku s portrétmi dvoch významných anatómov, českého J. E. Purkyně a nemeckého Wilhelma Hissa (Obr. 6).

Obr. 5

Otto Loewi
(1873 – 1961)

– americký farmakológ rakúskeho pôvodu. Objavil účinnok acetylcholínu pri prenose vzruchu z blúdivého nervu /nervus vagus/ na srdce a v roku 1921 vytvoril učenie o mediátoroch ako hlavnej zložke prenášania nervového impulzu v synapsách. Nositeľ Nobelovej ceny za medicínu a tiež za fyziológiu v roku 1936 za vyjasnenie chemických procesov pri prenose nervových impulzov. Rakúska pošta vydala k 100. výročiu jeho narodenia príležitostnú poštovú známku.

Obr. 9

Wilhelm Hiss
(1831 – 1904)

– nemecký anatóm, profesor anatómie a fyziológie. Známy objaviteľ spleti v srdcovom svale (Hissov väzochek). Zostavil anatómiu ľudských embryí /1880 – 1882/, prvú kompletizovanú embryológiu človeka. Obidvaja slávni vedci sú zobrazení na príležitostnej poštovej pečiatke (Obr. 6).

Obr. 6

Jan Gregor Mendel
(1822 – 1884)

– pôvodom Rakúšan, rodák z Hynčíc v Sliezsku. Gymnaziálny profesor v Brne a neskôr opäť kláštora. Zaoberal sa prírodovedou, zistil presné zákonité normy, dedenie potomkov a svoj objav publikoval v štúdiu Pokusy s krížením rastlín v roku 1865. Skúmal dedenie jednotlivých vlastností hrachu krížením jeho rôznorodých druhov. S jeho portrétom sa stretávame na rakúskej príležitostnej známke (Obr. 10).

Obr. 10

Karl Linné
(1707 – 1778)

– švédsky botanik, zakladateľ modernej vedeckej klasifikácie živočíchov. Vytvoril systém, v ktorom je každý organizmus identifikovateľný na základe dvojmenných pomenovaní v latinskom jazyku. Prvé meno je rodové a druhé druhové. Na jeho počesť boli vydané poštové známky vo viacerých štátoch sveta (Obr. 7).

Obr. 7

Vladimír Michajlovič Bechterev
(1857 – 1927)

– ruský neuropatológ, významne sa podieľal na poznaní anatómie a fyziológie nervovej sústavy. Jeho meno sa spája s objavom patologického reflexu. Lokalizoval funkcie mozgu. Napísal knihu o nervových dráhach. Opísal význam talamu v regulácii vegetatívnej činnosti a zistil centrá vegetatívnej činnosti. Zobrazená známka vyšla v Sovietskom zväze v roku 1952 k 25. výročiu jeho úmrtia (Obr. 8).

Obr. 8

Adolf Wirchow
(1821 – 1902)

– nemecký lekár, tvorca vednej disciplíny – bunkovej patológie. Pri mikroskopickom pozorovaní zistil, že pri väčšine chorôb dochádza ku zmene štruktúry buniek napadnutých orgánov. Vydal v roku 1858 knihu Bunková patológia, v ktorej zhrnul výsledky svojich štúdií. Pri príležitosti 150. výročia založenia Humboldtovej univerzity a 250. výročia berlínskej nemocnice vyšla v NDR 5-známková emisia. Prezentovaná známka je z tejto emisie (Obr. 11).

Obr. 11

Obr. 12

Thomas Hunton Morgan

(1866 – 1945)

– americký genetik, profesor zoológie. Vypracoval chromozómovú teóriu dedičnosti a nové dedičné zákony. Svoje objavy uverejnil vo fyzikálnych zákonoch dedičnosti v roku 1919 a Teórii génu v roku 1926.

Camillo Golgi

(1884 – 1926)

– taliansky cytológ, profesor histológie a patológie. Objavil metódu farbenia preparátov nervového tkaniva umožňujúcu diferencovať jednotlivé mikrozložky ústrojov. Je laureátom Nobelovej ceny za medicínu /1906/ za zistenie nových zložiek v štruktúre nervových ústrojov.

Santiago Ramón y Cajal

(1852 – 1934)

– španielsky anatóm a fyziológ, člen mnohých zahraničných vedeckých akadémií. Je autor knihy Príručka normálnej histológie a mikroskopickej techniky /1889/. Príručka pomohla k rozvoju histologickej techniky. Objavil neurón ako základnú jednotku nervovej sústavy. Objav podporil a urýchlil rozvoj neurofyziológie. Objavil regeneračnú schopnosť nervov po ich poškodení. Portréty všetkých troch významných vedcov sú na švédskej známke (Obr. 12) vydané v emisii nositeľa Nobelovej ceny v roku 1906.

Obr. 13

Ivan Michajlovič Sečenov

(1829 – 1906)

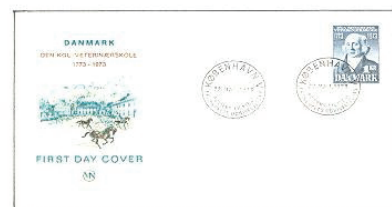
– ruský fyziológ, zakladateľ ruskej fyziologickej školy. V knihe Mozgové reflexy /1863/ vysvetlil podstatu duševnej činnosti na podklade nervovej činnosti. Určil kvantitatívne zákony rozpustnosti plynov v krvi. Venoval sa aj výskumu plynov a prenosu kyslíka. Prezentovaná príležitostná známka s portrétom I. M. Sečenova vyšla v Sovietskom zväze v roku 1956.

Peter Christian Abildgaard

(1740 – 1801)

– dánsky lekár, veterinárny lekár, jeden zo zakladateľov veterinárskeho školstva.

Dánska pošta pripomenula v roku 1973 vzácne 200. výročie dánskeho veterinárskeho vzdelávania príležitostnou poštovou známkou s jeho portrétom (Obr. 14).

Obr. 14

Peter Hernquist

(1726 – 1808)

– veterinárny lekár, zakladateľ zverolekárskej školy vo Švédsku. Na 200. výročie založenia

zverolekárskeho školstva vychádza vo Švédsku príležitostná známka s jeho portrétom (Obr. 15).

Obr. 15

Obr. 16

H. Bouley (1814 – 1885)

E. Hocard (1850 – 1903)

B. A. Chauveau (1827 – 1917)

– svetoznámi francúzski vedci, veterinárni lekári a profesori veterinárskych škôl. Majú veľké zásluhy na založení veterinárskych škôl v Lyone, Alforte a Toulouse. Francúzska pošta vydala pri príležitosti 9. stretnutia francúzskych veterinárnych lekárov v Alforte v roku 1951 príležitostnú poštovú známkou s ich portrétmi. V strede známky je vchodový portál Univerzity v Lyone a nad ním nápis „Francúzsko: kolíska veterinárnej medicíny Lyon, Alfort a Toulouse“ (Obr. 16).

Gaston Ramon (1886 – 1963)

– významný francúzsky vedec, mikrobiológ. Za svoje vedecké objavy získal svetové uznanie.

V roku 1928 sa mu podarilo získať antitoxín z difterického toxínu, čo umožnilo hromadnú imunizáciu proti záškrtu. Francúzska pošta vydala k vzácnemu 200. výročiu zverolekárskej školy v Alforte príležitostnú poštovú známkou s jeho portrétom (Obr. 17).

Obr. 17

Emil August Behring

(1854 – 1917)

– svetoznámy vedec, prvý nositeľ Nobelovej ceny za medicínu 1901, ktorá mu bola udelená za objav séroterapie. Spolu s japonským vedcom S. Kitasatom v roku 1890 vyrobili a v praxi uplatnili antitoxické sérum proti diftérii. V tom istom roku vyrobili a začali prakticky používať aj sérum proti tetanu. Svoje bohaté skúsenosti a vynikajúce odborné vedomosti uverejnil v diele Úvod do náuky o boji proti infekčným chorobám /1912/. V roku 1940 bola v Nemecku vydaná dvojnámková séria s portrétom E. Behringa. Na 100. výročie jeho narodenia vyšla v Nemecku ďalšia známka zobrazujúca aj ďalšieho nemeckého vedca nositeľa Nobelovej ceny za medicínu 1908 Paula Ehrlicha. Na počesť E. Behringa vyšla známka aj vo Švédsku v emisii Nositeľia Nobelovej ceny za rok 1901 (Obr.18).

Obr. 18

Albert Szent-Györgyi

(1893 – 1986)

– maďarský biochemik, nositeľ Nobelovej ceny za medicínu 1937 za objavy biologickej oxidácie a za objav vitamínu C. Maďarská pošta vydala k 100. výročiu jeho narodenia v roku 1993 poštový lístok s natlačenou známkou zobrazujúcou jeho portrét (Obr.19).

Obr. 19

Obr. 20

František Hutýra

(1860 – 1934)

– lekár, veterinárny lekár, pedagóg a vedec. Špecializoval sa na interné a infekčné choroby hospodárskych zvierat a na ich liečbu. Prvý rektor Univerzity veterinárnych vied v Budapešti pochádza zo Slovenska, narodil sa 7.10.1860 v Spišskom Podhradí. Jeho portrét sa objavuje na poštovej známke vydanéj pri príležitosti 175. výročia veterinársko-medicínskych vied v Maďarsku (Obr. 20).

Jozef Marek

(1868 – 1952)

– veterinárny lekár, vysokoškolský pedagóg, vedecký publicista, profesor vnútorných chorôb na Univerzite veterinárnych vied, člen Maďarskej akadémie vied. Jeden z najvýznamnejších veterinárnych lekárov 20. storočia. Zaslúžil sa o povzne-

Obr. 21

senie internej veterinárnej medicíny. Jeho spisy vyšli vo všetkých svetových jazykoch. Preskúmal podstatu neurolymfomatózy hydiny (1912) nazvanej podľa neho Markovou chorobou. Je autorom početných svetoznámych diel. Je Dr. h. c. viacerých svetových univerzít. Je rodákom z Hornej Stredy na Slovensku. K 200. výročiu veterinárskeho vzdelávania v Maďarsku vyšla príležitostná známka s jeho portrétom. Maďarská pošta vydala pri príležitosti 68. medzinárodnej výstavy a veľtrhu pôdohospodárstva a potravinárskeho priemyslu príležitostný poštový lístok s natlačenou známkou s jeho portrétom a príležitostnú obálku k 200. výročiu výučby maďarských zverolekárov so známkou s portrétom Dr. Jozefa Mareka (Obr. 21).

Obr. 22

Ivan Petrovič Pavlov

(1849 – 1936)

– svetoznámy ruský fyziológ, nositeľ Nobelovej ceny za fyziológiu z roku 1904 (Obr. 22). I. P. Pavlov sa natrvalo zapísal do dejín svetovej medicíny so svojimi vedeckými prácami. Objavil základné zákony nervovej sústavy, zákon nervovej regulácie činnosti tráviacich ústrojov. Dospel k objavu podmieneného reflexu, rozpracoval teóriu dráždenia útlmu, klasifikáciu signálnych sústav a typov nervovej sústavy. Objavil zákon indukcie a podstatu spánku. S portrétom I. P. Pavlova sa stretávame na poštových známkach viacerých štátov. Objavil základné zákony nervovej sústavy, zákon nervovej regulácie činnosti tráviacich ústrojov. Dospel k objavu podmieneného reflexu, rozpracoval teóriu dráždenia útlmu, klasifikáciu signálnych sústav a typov nervovej sústavy. Objavil zákon indukcie a podstatu spánku. S portrétom I. P. Pavlova sa stretávame na poštových známkach viacerých štátov.

Pokračovanie v budúcom čísle.

• www.uvlf.sk

Svojím príspevkom by som rada zodpovedala na otázky, ktoré sú niekedy kladené v rámci akademických diskusií.

Čo je to OBKR?

Pod touto skratkou rozumieme Oddelenie bezpečnosti a krízového riadenia Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach. Je jedným z novovytvorených oddelení (patrí organizačne k „mladým“ oddeleniam) našej univerzity, bolo zriadené v roku 2007. Personálne zloženie oddelenia tvoria 3 technicko-hospodárski zamestnanci v kumulácii funkcií (autorizovaný bezpečnostný technik, požiarneho technika, bezpečnostný technik, samostatný zamestnanec na úseku obrany ochrany a bezpečnosti, 27 členov vlastnej ochrany a 1 informátor).

Čím sa zaoberá?

Zastrešuje agendy (činnosti) UVLF v rôznorodých oblastiach:

- bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci, tzv. bezpečnostno-technická služba,
- ochrana pred požiarom,
- civilná ochrana obyvateľstva a krízové riadenie,
- ochrana objektov a majetku zabezpečovaná strážnou službou, tzv. vlastnou ochranou (VO).

V zmysle zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci „bezpečnostnotechnická služba poskytuje zamestnávateľovi poradenské služby v oblasti odborných, metodických, organizačných, kontrolných, koordinačných, vzdelávacích úloh a iných úloh pri zaisťovaní bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Úlohy bezpečnostnotechnickej služby vykonáva bezpečnostný technik a autorizovaný bezpečnostný technik.“

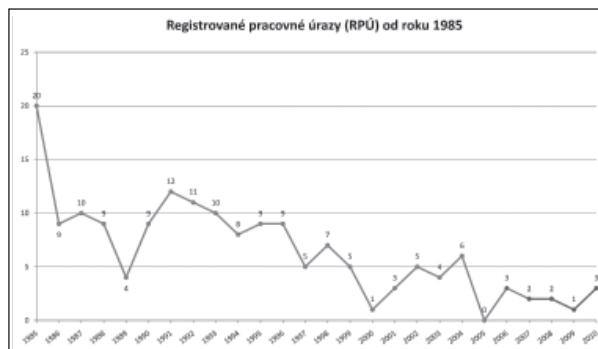
Činnosť OBKR v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ďalej BOZP) zahŕňa:

- Zisťovanie, posudzovanie, hodnotenie úrazových, havarijných a zdravotných rizík podľa profesií zamestnancov.
- Spracovanie a aktualizáciu dokumentácie BOZP. Od roku 2007 bolo vydaných a priebežne aktualizovaných celkom 24 vnútorných predpisov v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (smernice, prevádzkovo-bezpečnostné predpisy, prevádzkové poriadky a opatrenia).
- Zavedenie systému a programov výchovy a vzdelávania študentov, zamestnancov a iných osôb, ktoré sa v priestoroch pracovísk UVLF nachádzajú. Vykonávanie vstupných školení novoprijatých zamestnancov a študentov, zabezpečenie periodických školení vedúcich a ostatných zamestnancov.
- Zavedenie a aktualizáciu systému poskytovania a používania osobných ochranných pracovných prostriedkov (OOPP) na pracoviskách. Vykonávanie kontroly ich používania pri práci.
- Spracovanie zoznamov zakázaných prác pre osobitné skupiny zamestnancov (tehotné ženy, matky do konca deviateho mesiaca po pôrode, dojčiacie ženy, mladiství a zamestnanci so zdravotným postihnutím).
- V oblasti pracovných úrazov (PÚ) a školských úrazov (ŠÚ): spracovanie záznamov z vyšetrovania jednotlivých úrazov, prevádzkových nehôd a porúch technických zariadení, posudzovanie zdrojov a príčin pracovných úrazov, iných úrazov a nebezpečných udalostí, vyšetrovanie a vedenie evidencie PÚ; spisovanie registrovaných PÚ; plnenie ozna-

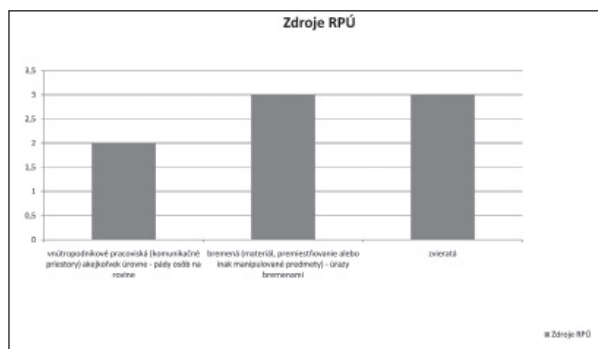
movacích povinností/spolupráca s orgánmi ŠOD a sociálnou poisťovňou odškodňovanie PÚ, štatistické spracovanie práceneschopnosti z titulu PÚ, kontrola plnenia prijatých opatrení k PÚ, vyšetrovanie a vedenie evidencie ŠÚ; plnenie oznamovacích povinností spolupráca s MŠVVaŠ SR.

- Celoškolské spracovanie agendy výskytu a používania omamných a psychotropných látok a určených látok.
- Celoškolské spracovanie agendy výskytu a používania zdrojov ionizujúceho žiarenia a s tým súvisiaca metodická a poradenská činnosť pre pracoviská.
- Kontrolnú činnosť so zameraním na technický stav pracovísk a objektov, komunikácií, pracovných postupov, pracovného prostredia, technických zariadení; dodržiavanie bezpečnostných požiadaviek, predpisov.

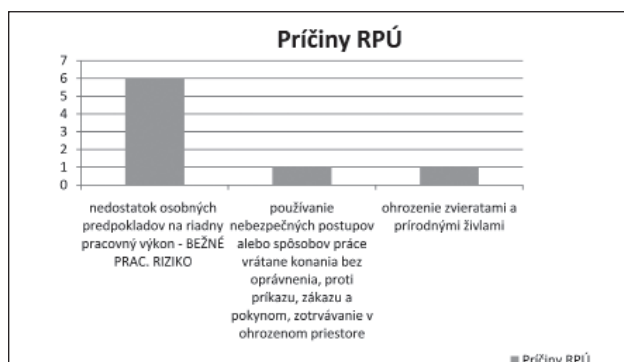
Žiaľ, stretávame sa však aj s názorom, že v praxi sa BOZP niekedy vo všeobecnosti považuje za činnosť navyše, ktorá len zdržiava pri práci. To nie je len názor zamestnancov ale častokrát aj vedúcich zamestnancov. Nezohľadnenie tejto „činnosti navyše“ pri práci spôsobuje, že zamestnanci sa usilujú rôznymi spôsobmi predpisy podceňovať, resp. obchádzať. Najvypuklejšie sa to prejavuje pri tolerovaní neplnenia predpisov BOZP riadiacimi zamestnancami (aj také sú skúsenosti z praxe), teda chýbajúcou kontrolou na riadenom pracovisku. Porušovanie predpisov môže mať za následok tzv. nebezpečnú udalosť alebo pracovný úraz. Krátkodobé zlepšenie tohto stavu nastane, keď vznikne závažný alebo iný pracovný úraz a do vyšetrovania sú zapojené orgány štátneho odborného dozoru. Je známe, že 100-percentná bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci neexistuje, ale aj napriek tomu cieľom OBKR v tejto oblasti je **zvyšovaním úrazovej prevencie realizovať znížovanie počtu pracovných úrazov**. Túto základnú prioritu sa nám úspešne darí dosahovať, čoho dôkazom je grafické vyjadrenie počtu pracovnej úrazovosti na pracoviskách UVLF od r. 2007.

Obr. 1

Obr. 2 Zdroje pracovných úrazov

Obr. 3 Príčiny pracovných úrazov

V oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci chceme v horizonte nasledujúcich rokov pripraviť jej úroveň na pracoviskách UVLF tak, aby bolo možné zavedenie systému manažérstva pre bezpečnosť práce a ochranu zdravia pri práci podľa OH SAS 18001. Týmto systémom riadenia bude možné kontrolovať riziká pre bezpečnosť práce a ochranu zdravia pri práci, zdokonaľovať bezpečnosť na pracoviskách UVLF a vytvárať **bezpečné prostredie** pre zamestnancov a študentov našej univerzity.

Plnenie povinností UVLF v zmysle zákona č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarom okrem iného zahŕňa:

- Vypracúvať, viesť a udržiavať dokumentáciu ochrany pred požiarom v súlade so skutočným stavom a potrebou riešenia protipožiarnej bezpečnosti objektov a priestorov (požiarne poriadky pracovísk; požiarne poplachové smernice; požiarne evakuačné plány, štatút požiarnej ochrany).
- Zabezpečovať plnenie opatrení na ochranu pred požiarom v mimopracovnom čase: odborná príprava a školenie zamestnancov poverených plnením týchto opatrení.
- Zabezpečovať pravidelne (vstupné, periodické) školenia a overovanie vedomostí o ochrane pred požiarom zamestnancov a osôb, ktoré sa s vedomím UVLF zdržujú v jej objektoch a priestoroch.
- Prevádzkovať technické zariadenie a technologické zariadenie a zabezpečovať vykonávanie pravidelnej údržby a kontroly z hľadiska ich protipožiarnej bezpečnosti a odstraňovať zistené nedostatky podľa pokynov výrobcu a všeobecne záväzného právneho predpisu (odborné prehliadky a skúšky technických zariadení, hasiacich prístrojov a požiarnych vodovodov- hydrantov vonkajších a vnútorných).
- Kontrolná činnosť (preventívne protipožiarne prehliadky objektov, kontrola požiarnych uzáverov, zabezpečenie odborných prehliadok komínových telies).

V oblasti civilnej ochrany a krízového riadenia OBKR bezprostredne spolupracuje s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky na priebežnej aktualizácii Krízového plánovania UVLF, ktoré je súčasťou prípravy štátu na obranu a riešenie krízových situácií a zmiernení ich dopadov. V zmysle tohto plánovania spolupracujeme s Územnou vojenskou správou v Košiciach. Rezortný informačný systém MŠVVaŠ SR bol na prelome rokov 2009 – 2010 nahradený úplne novým, v ktorom sa spracováva krízové plánovanie. Z tohto dôvodu OBKR do 30. 6. 2011 kompletne prepracovalo dokumentáciu UVLF a zapracovalo ju do nového systému.

OBKR je pravidelne spracovávaný a aktualizovaný systém úloh a opatrení zameraných na ochranu života, zdravia a majetku počas mimoriadnych udalostí a v čase mimoriadnej situácie. V danom smere je dobre rozvinutá spolupráca UVLF s Obvodným úradom Košice, odborom civilnej ochrany a krízového riadenia. Súčinnosť všetkých orgánov bola v praxi preverená pri odstraňovaní následkov mimoriadnych udalostí v júni 2010 pri ohrození zvierat záplavami. V danom čase boli úspešne evakuované všetky zvieratá z areálu UVLF Pri Hati.

OBKR navyše zabezpečuje plnenie povinností UVLF v zmysle dodržiavania zákona o ochrane osobných údajov.

Z dôvodov ochrany majetku UVLF v Košiciach sa vedenie v roku 2006 rozhodlo profesionálne a adekvátnou formou zabezpečovať ochranu majetku - slovom prevádzkovať strážnu službu, tzv. vlastnú ochranu. Pre tento účel naši zamestnanci, ktorí pôsobili ako vrátnici alebo informátori, niektorí aj so zníženou pracovnou schopnosťou, získaním odbornej spôsobilosti boli preradení do vlastnej ochrany. Nezanedbateľné boli aj ekonomické dôvody, pretože náklady na prevádzku vlastnej ochrany sú nižšie ako dodávateľsky zabezpečované služby prostredníctvom SBS. Úlohou kolegov v rovnakej miere je dohliadať na bezpečnosť študentov, zamestnancov ako aj majiteľov zvierat využívajúcich služby klinických pracovísk univerzity. Zároveň dohliadať na ochranu majetku a odradiť zlodejov od páchania trestnej činnosti, prípadne ich pri nej zadržať a odovzdať polícii, o čom svedčia konkrétne prípady z roku 2008 a 2009. Zákon umožňuje členom vlastnej ochrany zabrániť vstupu do areálu a na chránené miesta nežiaducim osobám a práve v tejto oblasti sú, dá sa povedať, každodenné praktické skúsenosti. Nevyhnutné je však potrebná spolupráca so všetkými zamestnancami a študentmi UVLF v dôslednom dodržiavaní pokynov a bezpečnostných opatrení. V priebehu rokov sa už vyvinula určitá „symbióza“ s pracoviskami v jednotlivých pavilónoch v tom zmysle, že členovia VO spolupracujú a podieľajú sa na riešení a plnení prevádzkových úloh samotných pracovísk.

Na základe priaznivých výsledkov činnosti bola služba vlastnej ochrany v roku 2008 rozšírená v objektoch pavilónov farmácie a chémie a v roku 2009 aj na študentské domovy. Po prekonaní počiatočných averzií a zavedení „pravidiel hry“ sú v súčasnosti výsledky spolupráce obojstranne tolerantné.

Riaditeľ Študentských domovov UVLF Mgr. Jaroslav Hochmann: *Z môjho pohľadu predstavujú zamestnanci VO nateraz kompaktný tím, ktorý má snahu byť ústretový k študentom, avšak za podmienok dodržiavania stanovených predpisov. Väčšina študentov chápe potrebu dodržiavať tieto ustanovenia a to aj z dôvodu, že v minulosti boli vlastnou ochranou v ŠD prichytené cudzie osoby, ktoré nevedeli zdôvodniť účel pohybu v ŠD. Z toho dôvodu samotná spolupráca predstavuje nevyhnutnosť kooperácie a výmenu informácií pri plnení každodenných úloh. Pre dobré spolužitie v ŠD je a bude kľúčová empatia, ústretovosť a osobná zodpovednosť nás všetkých, ktorí v ŠD na Podhradovej 11,13 v Košiciach pôsobíme, či už sú to študenti, zamestnanci, alebo hostia.*

V akademickom roku 2010/2011 bola rozvinutá spolupráca OBKR a študentov UVLF aj v oblasti kynológie. Uvítali sme návrh študentov, členov kynologického klubu, ktorí prejavili záujem v rámci voľného času venovať sa výcviku služobných psov vlastnej ochrany s cieľom ich prípravy na skúšky v ob-

Prof. MVDr. Jozef NAGY, PhD. 50-ročný

Čas plynie pre každého rovnako a spravodlivo a v rýchlosti života neminul ani nášho jubilanta – päťdesiatnika prof. MVDr. Jozefa Nagya, PhD., človeka s mladíckym elánom, vyznačujúceho sa pracovitnosťou, dôslednosťou a snaživosťou. Narodil sa 27. júla 1961 v Košiciach. Po gymnaziálnom štúdiu nastúpil v roku 1980 na štúdium veterinárnej medicíny – odbor hygiena potravín – na vtedajšiu Vysokú školu veterinársku v Košiciach. Štúdium ukončil v roku 1985. Pred nástupom na vojenskú prezenčnú službu bol prijatý na študijný pobyt na katedru hygieny a technológie potravín a po absolvovaní vojenskej prezenčnej služby nastúpil v roku 1986 na vyššie menované pracovisko do internej vedeckej aspirantúry. V roku 1989 bol prijatý na pozíciu odborného asistenta a prechádza do externej formy vedeckej aspirantúry, ktorú ukončil v roku 1993 obhajobou dizertačnej práce na tému Mikrobiologické platňové metódy a analytická kapilárna izotachoforéza pri dôkaze inhibičných látok v potravinách živočíšneho pôvodu. Jubilant pôsobí na katedre ako vysokoškolský učiteľ 22 rokov. V roku 1996 bol menovaný za docenta po obhajobe habilitačnej práce na tému Reziduá oxytetracyklínu v potravinách živočíšneho pôvodu. Za bohatú pedagogickú a vedeckú činnosť bol prezidentom SR dňa 12. 5. 2008 vymenovaný za vysokoškolského profesora vo vednom odbore hygiena potravín.

Pedagogické pôsobenie jubilanta na katedre je veľmi bohaté. Už počas internej vedeckej aspirantúry sa zapájal do pedagogického procesu na katedre, viedol praktické cvičenia z predmetov hygiena a technológia mraziarenských a rybacích výrobkov v študijnom odbore hygiena potravín a hygiena potravín v študijnom odbore všeobecné veterinárske lekárstvo. V súčasnej dobe je vedúcim študijných predmetov hygiena a spracovanie vedľajších produktov (ŠO HP) a hygiena a technológia hydiny, vajec, rýb a zveriny (ŠO VVL). Podieľa sa na výučbe študijných predmetov hygiena a technológia hydiny, vajec a zveriny (ŠO HP) a hygiena mäsa (ŠO VVL). V magisterskom študijnom programe trh a kvalita potravín je vedúcim študijného predmetu technológia výroby a kvalita produktov hydiny, rýb, zveriny a medu. Do roku 2006 (do začiatku nového ŠP pre odbor hygiena potravín) bol vedúcim praxe (5. ročník HP) so zameraním na prehliadku jatočnej hydiny. Podieľa sa na výučbe v štúdiu zahraničných študentov v anglickom jazyku a v školskom roku 2005/2006 bol vedúcim študijného predmetu Meat hygiene and technology (GVM a BSc). Je školiteľom diplomových prác a členom komisií pre obhajobu diplomových prác pre študentov VVL a HP a študentov študujúcich v anglickom jazyku (ZAŠ). Pán profesor je garantom študijného programu bezpečnosť krmív a potravín. Je predsedom alebo členom komisií pre štátne záverečné skúšky v ŠP VVL, HP, BKaP. Pod jeho vedením obhájilo diplomové a bakalárske práce 12 študentov. Svoje bohaté skúsenosti odovzdáva v rámci doktorského štúdia, kde pod jeho školiťelským vedením získali titul PhD. piati študenti 3. stupňa vysokoškolského vzdelania. Významná bola aktivita jubilanta v rokoch 2001 – 2007 pri zabezpečovaní exkurzií študentov do Rakúska v rámci

akcií Rakúsko – Slovensko, kde študenti záverečných ročníkov ŠP HP mali možnosť uvidieť moderné potravinárske prevádzky a spoznať systém výučby na partnerskej Univerzite veterinárnej medicíny vo Viedni. Pri zvyšovaní úrovne pedagogického procesu je jubilant veľmi aktívny v oblasti vydávania knižných publikácií, učebníc a učebných textov. Počas pôsobenia na katedre bol autorom alebo spoluautorom 21 titulov.

Veľmi významné sú výsledky jubilanta v oblasti vedecko-výskumnej práce. Svoje výsledky vedeckej práce prezentoval štyridsiatimi publikáciami v zahraničných karentovaných časopisoch. Všeobecne je vedecko-odborná aktivita jubilanta prejavovaná

viac ako 350 publikáciami v časopisoch, zborníkoch z domáciach a zahraničných konferencií. Výsledky jeho vedeckej práce boli doposiaľ viac ako 40-krát citované v SCI. Aktivitu vedeckej a pedagogickej práce jubilant prejavil riešením 17 grantových projektov (VEGA, KEGA a iné) ako zodpovedný riešiteľ alebo spoluriešiteľ.

V postgraduálnej činnosti sa jubilant podieľa na kurzoch prvej, druhej atestácie a inovačných kurzoch ako prednášajúci a ako odborný konzultant pre písomné práce pre II. atestáciu v rámci IVVL v Košiciach. Je členom komisií pre obhajobu I. a II. atestácií. Ako garant zabezpečuje kurzy senzorického hodnotenia hydiny a hydinových výrobkov a je členom skúšobnej komisie pre získanie Certifikátu spôsobilosti v oblasti senzorického posudzovania potravín. Pracuje ako lektor kurzov pre školenia poľovníkov vyplývajúcich z najnovšej európskej právnej úpravy. Je členom odbornej pracovnej skupiny pre reziduá veterinárnych liečiv v rámci Slovenského kódexového výboru. Od roku 2003 je členom komisie Kultúrnej a edukačnej grantovej agentúry (KEGA) Ministerstva školstva SR. V roku 2011 bol menovaný za člena Vedeckej rady UVLF v Košiciach. Významný je podiel jubilanta pri organizovaní tradičnej medzinárodnej vedeckej konferencie HYGIENA ALIMENTORUM, kde v komoditnej oblasti pre hydinu, zverinu, ryby a med je úspešným odborným a organizačným garantom už niekoľko ročníkov.

Výpočet časti aktivít za 22 ročné pôsobenie na alma mater jasne poukazuje na vysokú pedagogickú a vedeckú kvalitu a kvantitu jubilanta, ktorá charakterizuje jeho enormnú pracovitosť, ochotu a zaniietenosť pri posúvaní vecí pokroku vo svojom vednom odbore i riešení dennodenných životných problémov.

Vážený profesor – jubilant, od srdca Ti ďakujeme za vykonanú prácu, ktorú si odvieďol pri rozvoji nášho pracoviska. Tešíme sa aj naďalej na dobrú spoluprácu, na Tvoj entuziazmus, tvorivé myslenie a pracovný elán. K jubileu a do ďalších rokov Ti prajeme predovšetkým dobré zdravie, pohodu a optimizmus, aby sa Ti plnili Tvoje životné predsavzatia v kruhu rodiny a priateľov.

prof. MVDr. Peter Turek, PhD.,
a kolektív katedry hygieny a technológie potravín

Životné jubileum doc. MVDr. Ivony Kožárovej, PhD.

Životná pravda hovorí, že žena je stále mladá. Túto pravdu potvrdzuje aj doc. MVDr. Ivona Kožárová, PhD., ktorá sa od dátumu narodenia 31. augusta 1961 dožila krásneho životného jubilea. Po skončení stredoškolských štúdií bola v roku 1980 prijatá na vtedajšiu Vysokú školu veterinársku v Košiciach na štúdium veterinárnej medicíny v odbore hygiena potravín, ktoré ukončila v roku 1985. Životná cesta jubilantky po ukončení štúdia ju zaviedla do poľnohospodárskej praxe – JRD Seňa, kde v rokoch 1985 až 2003 mala na starosti kontrolu kvality mlieka a mäsa. V danom období popri riešení problémov reálneho a zložitého života v praxi si v rokoch 1988 – 1990 ďalej zvyšovala svoje odborné vedomosti absolvovaním atestačnej prípravy I. stupňa, ukončenej atestačnou skúškou pre oblasť hygieny potravín na IVVL v Košiciach. Snaha o odovzdávanie poznatkov praxe do pedagogického procesu vyústilo v roku 1995 jej prijatím na Katedru hygieny a technológie potravín Univerzity veterinárskeho lekárstva v Košiciach na miesto odborného asistenta. Už v roku 1996 nastúpila na štúdium externej formy vedeckej aspirantúry a v roku 2004 po úspešnej obhajobe dizertačnej práce na tému Rezíduá antikokcidí v hydinovom mäse a vajciach získala titul philosophiae doctor vo vednom odbore 43 31 9 hygiena potravín a prostredia. Profesijná kariéra vyústila v roku 2008 do úspešného habilitačného konania. Po obhajobe habilitačnej práce na tému Screening rezíduí antikokcidí metódami agarovej difúzie jej bol udelený titul docent v študijnom odbore 6.3.2 hygiena potravín. Od nástupu na pracovisko sa podieľala na pedagogickej činnosti vedením praktických cvičení v ŠP VVL a HP. Postupne bola poverovaná prednášaním vybraných kapitol v študijných predmetoch hygiena a technológia mäsa, hygiena a technológia hydiny, vajec a rýb, veterinárno-hygienický dozor. Úspešne sa zapojila aj do výučby vybraných študijných predmetov pre zahraničných študentov v anglickom jazyku. Počas 16-ročnej pedagogickej činnosti pôsobila ako školiteľ 12 diplomantom, 2 doktorandom a školiteľ – konzultant 4 doktorandom. Pravidelne pripravovala študentov na aktívne vystúpenie v rámci študentských vedeckých konferencií našej univerzity. Jubilantka svojou aktívnou prácou prispela v pedagogickej oblasti k tvorbe učebníc, skript a učebných textov, kde je autorkou a spoluautorkou 4 vysokoškolských učebníc a 5 skript a učebných textov.

Z hľadiska dĺžky pôsobenia na akademickej pôde je jubilantka úspešná aj v oblasti vedecko-výskumnej činnosti. Prínosom pre pracovisko je pôsobenie oslávenkyne v grantových projektoch (VEGA a KEGA), kde bola a je zodpovednou vedúcou projektu v dvoch prípadoch, dvakrát zástupkyňou vedúceho projektu a spoluriešiteľ v 10 projektoch. Svoje výsledky vedeckej práce publikovala v troch vedeckých monografiách, 13 zahraničných a 2 domácich karentovaných časopisoch. V ostatných domácich a zahraničných časopisoch publikovala 37 príspevkov. V zborníkoch zo zahraničných a domácich vedeckých a odborných konferencií publikovala 105 príspevkov.

Mimo pedagogickej a vedeckej činnosti sa jubilantka aktívne zapája ako členka národných odborných vedeckých skupín (Aditívne látky v krmivách, Rezíduá veterinárnych liečiv v potravinách), ako oponent diplomových, dizertačných

a atestačných prác, oponent vedeckých prác v zahraničných karentovaných časopisoch a domácich nekarentovaných časopisoch. Záslužná je jej aktivita v rámci organizačných výborov a komisií vedeckých konferencií.

Práca ženy je všeobecne zložitejšia, lebo okrem svojho pracovnej náplne musí zvládať významnú úlohu – starostlivosť o rodinu. Preto vždy je potrebné vyjadriť hold žene, ktorá to zvláda a dosahuje pracovné úspechy vo svojom povolání, ako to je v prípade našej jubilantky.

Pani docentka, kolektív pracovníkov katedry hygieny a technológie potravín Ti k Tvojim narodeninám srdečne blahoželá, praje Ti pevné zdravie, šťastie, pohodu v kruhu rodiny, pracovnom kolektíve a do ďalších rokov veľa elánu a životného optimizmu.

prof. MVDr. Peter Turek, PhD.,
a kolektív katedry hygieny a technológie potravín

Jubilantka doc. MVDr. Anna Ondrejková, PhD.

Doc. MVDr. Anna Ondrejková, PhD., sa narodila 27. júla 1961 na Gemeri v obci Hrlica, kde navštevovala aj základnú školu. V roku 1979 maturovala na Gymnázium v Hnúšti a nastúpila na vtedajšiu Vysokú školu veterinársku v Košiciach, kde úspešne promovala v roku 1985. Po absolvovaní vysokoškolského štúdia pracovala ako terénny veterinárny lekár, jej prvým zamestnávateľom bolo

JRD Klenovec. V roku 1987 sa vrátila na akademickú pôdu; zo začiatku pôsobila na Katedre ekonomiky, organizácie a riadenia poľnohospodárstva a neskôr na Katedre normálnej a patologickej fyziológie VŠV v Košiciach. Od roku 1989 pracuje na súčasnej katedre epizootológie a parazitológie. V roku 1996 obhájila kandidátsku dizertačnú prácu na tému Orálna antirabická vakcinácia líšok hrdzavých a v roku 2003 habilitovala na docentku. Je garantom a spolugarantom študijných predmetov zoonózy, epizootológia a preventívna veterinárska medicína. Počas ostaných desiatich rokov bola školiteľkou študentov pri viac ako dvadsiatich diplomových a bakalárskych prácach v slovenskom a zahraničnom štúdiu. K úspešnej dizertácii priviedla dvoch doktorandov. U študentov je obľúbená najmä vďaka empatii a priateľskému prístupu. Jubilantka je autorkou a spoluautorkou viacerých vedeckých monografií, vysokoškolských učebníc, skript a desiatok vedeckých a odborných prác uverejnených v domácich a zahraničných časopisoch ako aj na konferenciách. Úspešne riešila viaceré projekty grantových agentúr VEGA, KEGA a APVV.

Doc. MVDr. Anna Ondrejková, PhD., sa húževnatosťou a cieľavedomým prístupom vypracovala na uznávanú odborníčku a ľudskosťou na obľúbenú kolegyňu. Charakteristický je jej entuziazmus pri organizácii vedeckých konferencií.

Kolektív ústavu epizootológie a preventívnej veterinárskej medicíny jej k životnému jubileu srdečne blahoželá. Praje dobré zdravie, pokoj a radosť v rodinnom kruhu, úspech a tvorivosť v práci.

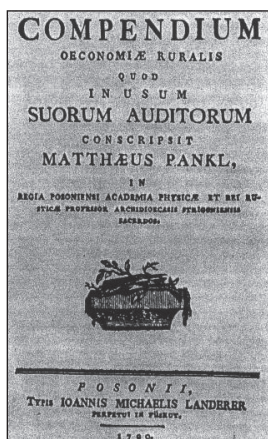
prof. MVDr. Jana Mojžišová, PhD.,
a kolektív ústavu epizootológie a preventívnej veterinárskej medicíny

Významný vedec, ThDr., rehoľník, prírodovedec, uznávaný odborník v poľnohospodárstve, profesor na Kráľovskej akadémii v Trnave, neskôr v Bratislave. Člen Učenej spoločnosti v Göttingene a dopisujúci člen Vlastenecko-hospodárskej spoločnosti v Prahe.

Bol pôvodom Chorvát. Narodil sa 13. 8. 1740 v dedinke Oszlop-Oslip (Šopronská župa), dnes rakúsky Burgenland. V roku 1759 vstúpil do rehole jezuitov v Trenčíne. Študoval filozofiu vo Viedni. Okrem rodnej chorváčtiny ovládal latinčinu, nemčinu a čiastočne aj maďarčinu. Po skončení štúdia vyučoval filozofiu a bol inšpektorom výučby na trnavskej univerzite. Od roku 1777 pôsobil ako profesor fyziky a poľnohospodárstva na Kráľovskej akadémii v Trnave, neskôr po jej presťahovaní v rokoch 1784 – 1798 na Kráľovskej akadémii v Bratislave. Súčasne prednášal aj v generálnom seminári v Bratislave. Tu učil Antona Bernoláka a ďalších príslušníkov obrodeneckej generácie. Jeho prednášky v r. 1787 navštevoval a zapísal si vtedajší poslucháč teológie Anton Bernolák. Tieto zápisky sa zachovali a objavené boli v Nových Zámkoch na povale tamojšej fary. Anton Bernolák totiž pôsobil v Nových Zámkoch ako farár. Rukopis vydalo potom knižne v slovenskom preklade Poľnohospodárske múzeum v Nitre pod názvom Pankl, M. – Bernolák, A.: Náuka o poľnohospodárstve (Osveta, Bratislava, 1964). Rukopis preložil a poznámkami doplnil V. J. Gajdoš.

Panklove prednášky boli pútavé a praktické. Vydali ich aj tlačou. Bol autorom učebnice fyziky *Compendium institutum physicarum* pre potreby svojich poslucháčov. Má tri časti a vyšla v Bratislave r. 1790 a 1793, tretie vydanie vyšlo v Budíne 1797. Vydal aj učebnicu poľnohospodárstva *Compendium oeconomiae ruralis*. I. vydanie vyšlo v roku 1770 v Bratislave. A. Bernolák pre toto vydanie spracoval štvorjazyčný latinsko-nemecko-slovensko-maďarský slovník. Tento slovník odbornej poľnohospodárskej terminológie je veľmi cenný, pretože obsahuje základné odborné pomenovania z viacerých vedných odborov. Slovník ukazuje už na existenciu slovenskej odbornej terminológie v čase bernolákovskej kodifikácie spisovnej slovenčiny. Ďalšie vydanie vyšlo v roku 1793 tiež v Bratislave, III. a IV. vydanie vyšlo v Budíne v roku 1797 a 1810. Učebnica bola napísaná pre poslucháčov poľnohospodárstva a mala poskytnúť základnú orientáciu v odbore. Obsahuje všetky jeho hlavné časti: rastlinnú výrobu, živočíšnu výrobu (aj so základmi zverolekárstva), zriaďovanie a správne vedenie hospodárstva. Na záver uvádza kalendárne zostavené rady. Patrí medzi prvé poľnohospodárske príručky v Uhorsku.

Táto príručka má tri časti. V prvej časti sa zaoberá úlohami, ktoré je treba zabezpečiť pri pestovaní jednotlivých druhov rastlín. Druhá časť O chove zvierat (*De cultura animalium*) obsahuje deväť kapitol zameraných na jednotlivé druhy hospodárskych zvierat. Úvodná kapitola pojednáva o všeobecnej problematike chovu zvierat. Uvádza, čo si treba všimnúť pri zaobstarávaní dobytky, ako uchovať dobré plemená. Uvádza tiež, aká má byť správna opatera a výživa zvierat, starostlivosť o gravidné matky, ďalej odchov mláďat, správny výber rodičov na plemenitbu. Uvedené problémy sa v ďalšej časti podrobnejšie rozviedajú pri jednotlivých druhoch zvierat. Je zaujímavé, že sa prof. Pankl venuje aj veterinárskym problémom, chorobám jednotlivých druhov

hospodárskych zvierat a včiel. Uvádza, že si treba všimnúť etiológiu, klinické prejavy, terapiu a prevenciu. Vyzdvihuje pri tom význam ochrany dobrého zdravia pred liečením. Pripomína, že liečenie sa týka veterinárstva, nie poľnohospodárstva (*ars veterinaria*). Choroby popisuje podľa druhov zvierat: choroby koní, hovädzieho dobytku, oviec, ošipáných, hydiny a včiel. Uvádza najčastejšie sa vyskytujúce choroby, ich symptómy a príslušné odporúčania liečby.

Choroby koní delí autor na vnútorné a vonkajšie. Uvádza hlavné a častejšie sa vyskytujúce ochorenia, ich príznaky a príslušné odporúčané lieky.

A. Vnútorné choroby: pľúcivé horúčky - *febres aestuosae*; choroba žliaz (lymfatických uzlín) - *passio glandularum*; streptokokový kach; kašeľ - *tussis*; dýchavičnosť - *ariditas*; kolikové bolesti - *tormina viscerum*; hnačka - *profluvium ventris*; nutkanie na močenie - *stranguria*; nechutenstvo - *fastidium cibi*; cholerické ochorenie - *affectio cholericum* (zúrivá jankovitost); soplavka - *mucositas*; zmeraenie nôh - *rigiditas pedum* (tetanus).

B. Vonkajšie choroby: nádory; chyby očí - *vitium oculorum*; mesačná slepota; defekty kopýt - *ungularum defectus*; menšie defekty koní - *defectus minores equorum* (dnes označované ako zlozvyky).

Choroby hovädzieho dobytku - z mnohých chorôb, ktoré postihujú hovädzí dobytok, sa uvádzajú len niektoré, ktoré sú častejšie a nebezpečnejšie: pľúcivé horúčky; zápal hrdla - *inflammatio gutturis*; vyhnité uzlíčky na jazyku (*tubercula vitiosa, variolae, slintačka*); kolikové bolesti - *tormina colica*; krvomocenie - *urina cruenta, hematuria*; krvavé mlieko.

Prof. M. Pankl uvádza v príručke aj niektoré choroby oviec, ošipáných, hydiny a včiel. Osobitnú stať venuje moru dobytky (*Lues pecorum*). Opisuje príznaky, etiológiu a liečenie. Odporúča dodržiavať protinákazové opatrenia (veterinárno-policačné), izoláciu chorých zvierat od zdravých. Kadávery je treba ďaleko vyviezť, posypať vápnom a zakopať hlboko do zeme. Zamorené maštale je treba opakovane vydymiť, krmiť spáliť. Treba zamedziť rozširovaniu a zavlečeniu nákazy chorými zvieratami. Odporúča 40-dňovú karanténu.

Prof. M. Pankl prednášal aj na generálnom seminári v Bratislave, ktorý bol zriadený 10. 9. 1782 a umiestnený na Bratislavskom hrade. Mal pre svojich poslucháčov, klerikov v piatom ročníku, prednášky z fyziky, poľnohospodárstva a z praktickej zdravovedy. Prednášky sa vykonávali v intenciách vtedajšieho osvietenieckého hnutia, ale aj na príkaz Márie Terézie a Jozefa II., ktorým záležalo na pozdvihnutí vzdelaneckej úrovne sedliackeho ľudu pomocou osvetu. V tom období boli kňazi priamo z kazateľnice povinní poučovať prostý dedinský ľud v jeho materinskom jazyku.

Menej známe je Panklovo nemecké pojednanie o sejbě, ktoré vyšlo v periodiku Vlastenecko-hospodárskej spoločnosti v Prahe. Posúdil ho Dominik Wolf. Touto štúdiou sa českým poľnohospodárom predstavil ako skúsený odborník, ktorý už 18 rokov prednášal poľnohospodárstvo v bratislavskej akadémii. Podľa latinskej učebnice prof. Pankla vydal lekár, profesor histórie, prírodných vied, pedagogiky a didaktiky na Evanjelickom kolégiu v Sárospataku Mihály Tóth maďarskú učebnicu poľnohospodárstva.

Ako často je mäso a mäsové výrobky v priebehu jedného týždňa na našom jedálnom lístku? Aký druh mäsa najčastejšie konzumujeme? Menia sa naše preferencie konzumácie istých druhov mäsa v súvislosti s odporúčaniami odborníkov na zdravú výživu, resp. pod vplyvom mediálnej osvetly? Odpovede na tieto otázky sa vyhodnocujú, štatisticky spracúvajú a porovnávajú – regionálne, v európskom meradle i celosvetovo. Ide o fakty, ktoré možno reálne dokumentovať, numericky spracovať, kvôli lepšej názornosti a prehľadnosti sledovaných kritérií prezentovať v rôznych grafoch a tabuľkách.

Na čo však myslíme pri jeho konzumácii? Existuje niekoľko možností: nemyslíme na nič, iba uspokojujeme jednu zo svojich primárnych potrieb, alebo vnímame chuť, vôňu a úpravu pokrmu, premietame si spôsob jeho prípravy, alebo myslíme na zviera, ktoré padlo za obeť nášmu zasytenu. Napadne nám otázka, koľko zvierat je denne zabíjaných, aby sa zasytela celosvetová populácia počas jedného dňa, nehovoriac o týždňoch, mesiacoch, resp. iných časových reláciách? A nakoniec otázka – je to etické? Táto otázka polarizuje spoločnosť – tak laickú, ako aj odbornú – najmä dnes, v čase globálneho znečisťovania životného prostredia a nájstrovej potreby jeho ochrany. Zástancovia i odporcovia majú „milión“ tradičných, všeobecne známych i nových, sofistických argumentov. V súvislosti s témou sú zaujímavé filozoficky orientované úvahy nemeckého autora v publikácii, ktorá niekoľko mesiacov figurovala v top-pozícii nemeckého rebríčka knižných bestsellerov a ktorá analyzuje etické kritériá fungovania spoločnosti v rámci mnohých oblastí jej existencie. Jednou z nich je i oblasť konzumácie mäsa.

Ako prvý argument na základe filozoficko-bibliografického prehľadu autor uvádza nadradenosť človeka z hľadiska inteligencie. Mnohí antickí, stredovekí i súčasní filozofi tento fakt považujú za dôvod, ktorý legitimizuje našu konzumáciu mäsa. Ako sa v publikácii uvádza, novonarodené dojča nie je inteligentnejšie ani rozumnejšie v porovnaní s ošipanou (autor) a napriek tomu sa nespíe ani konzumovať ani zneužiť na pokusy s cieľom zistenia dermatologických účinkov nového krému či šampónu. Za rozhodujúce kritérium rešpektovania nejakého živého organizmu a súčasne priznania jeho práva na život sa považuje jeho schopnosť precítiť emócie, t. j. radosť sa, trpieť, pociťovať bolesť. Je však toto kritérium relevantné pri delení živočíchov na tie, ktoré majú právo na život a tie, ktorým sa toto právo upiera? Kde je teda tá pomyselná hranica, že ja ešte áno a ty už nie? Mnohí poznajú srdcervúce kvičanie ošipaných, resp. rôzne iné prejavy strachu, paniky a stresu u rozličných druhov zvierat. Na základe tohto kritéria bojujú zástancovia zvierat proti ich hromadnému chovu, farmám kožušinových zvierat a trýzneniu zvierat počas ich transportu, sú proti ich chovu v zajatí v zoológických záhradách a cirkusoch, a proti ich využívaniu ako pokusných zvierat. Filozofi však „idú“ ďalej a pýtajú sa napr.: „Ako je to s rybami? Trpia ryby?“ Podľa najnovších výskumov to vyzerá tak, že ryby pociťujú bolesť, hoci ju nevedia prejavíť. A filozofi sa pýtajú ďalej, čo vieme o pociťovaní bolesti u mušlí, či pociťuje bolesť šalát, keď ho vytrhávajú zo zeme? Pociťovanie bolesti teda nepredstavuje žiadnu relevantnú hranicu pri rozhodovaní o práve na život aj z dôvodu, že vieme málo o subjektívnych prežitkoch jednotlivých živočíchov u človeka, nieto ešte u zvierat. Fakt, že nepoznáme „vnútro“ a možné reakcie vlastných „súkmeňovcov“ v určitých situáciách, nás ani zďaleka neopravňuje ich trápiť alebo týrať. Žiaden súd

nedovoľuje mučenie, vraždu a zabitie s odôvodnením, že páchatel nemohol celkom presne vedieť, ako sa pritom obeť cíti. U zvierat sa však mnohí vedci prikláňajú k vysvetľovaniu ich psyché len z biologického hľadiska. Avšak takéto modely akcie a reakcie sú problematické. Je krycí manéver mačiaka zeleného inštinkt alebo taktika hry? Sú hierarchické hry le-vov v svorke stratégiou alebo výsledkom momentálnej „ná-lady“? Autor píše, že už starí Číňania vedeli, že je nemožné vedieť, čo zvieratá skutočne cítia. O tom hovorí jedna čínska anekdota:

Maister Čuang-Tse ide so svojim priateľom Hui-Tse po mos-te vedúcom ponad rieku. Čuang-Tse pozrie do vody a povie priateľovi: „Pozri, ako sa tie štíhle ryby mihajú vo vode, tak ľahko a slobodne. To je ich radosť.“ „Ty nie si ryba, ako môžeš vedieť, že sa ryby tešia?“ pýta sa Hui-Tse. „Ty nie si ja, ako môžeš vedieť, že neviem, že sa ryby tešia?“ odpovedá Čuang-Tse.

Aktuálne, aj napriek pokračujúcemu pokroku v oblasti skúmania činnosti mozgu zvierat, ostáva ich psyché pre nás aj naďalej neznámym územím. V Nemecku nemá žiadne zviera morálne právo nárokovat si dobré zaobchádzanie. Z právneho hľadiska sú si šimpanz a voška listová bližšie ako človek a šimpanz. Z hľadiska taxonómie je jasné, o aký priepastný rozdiel sa jedná. Človek má k dispozícii ústavu, občiansky zákonník, šimpanz len zákon na ochranu zvierat, ktorý platí rovnako pre šimpanzy i krtkov. Etika, ktorá v do-statočnej miere berie do úvahy biologické skutočnosti, môže nad tým len krútiť hlavou.

Niektoré bezstavovce bezpochyby disponujú určitým elementárnym vedomím. Ako vysoko sa však má toto ve-domie hodnotiť napríklad u slonov? Ak domáci lovci zabijú toto vysoko vyvinuté, senzibilné zviera a slonovinu predajú, smú byť títo pytlaci zastrelení – tak, ako je tomu v Keni? Od-poved' niektorých filozofov je samozrejme NIE. Čo však, ak tento pytlak zabije tri, päť alebo desať slonov? A čo ak sú to samice, ktoré zanechajú smútiace sloníča pološialené od strachu?

Otázka, čo možno so zvieratami robiť, je nielen otázkou rozumových úvah, ale aj otázkou inštinktov. Celkom prirodzeným inštinktom človeka je, že život ľudí hodnotí inak než život zvierat. S našimi morálnymi hodnotami a citmi je to ako keď hodíme kameň do vody. Na hladine sa vytvoria kruhy. V tom najvnútornejšom sú naši rodičia, deti a part-neri, v ďalšom najlepší priatelia, známi a možno dokonca aj náš domáci miláčik. Potom nasledujú ľudia vo všeobecnos-ti. Celkom mimo akýchkoľvek kruhov sú väčšinou pstruhy a pečené kurčatá. Toľko k téme autor, pričom ide o zhrnutie a voľné parafrázovanie jeho úvah. Text nie je propagáciou vegetariánskeho spôsobu výživy, to v žiadnom prípade. Má byť len malilinkým impulzom k tomu, čoho sme si všetci ve-domí, a to byť úvážlivým a ohľaduplným ku všetkému, čo nás obklopuje – i k tomu, čo máme na tanieri a čo predtým, než nás zasýtilo, bolo živým tvorom.

Na ilustráciu ešte niekoľko informácií z iného zdroja. Ne-mecký mamutí koncern na spracovanie kuracieho mäsa, kto-rého výrobky možno nájsť takmer v každom supermarkete spolkovej republiky ale i v mnohých krajinách v zahraničí, porazí na svojich bitúnkoch týždenne 4,5 milióna zvierat a len na jednom z nich predstavuje ročný objem porazených a spracovaných kurčiat 40 miliónov kusov. Aby sa zvýšila efektivita výroby, natlačí sa do jedného transportu namies-to 7950 kurčiat o 500 viac, pri obhliadke mäsa sa za hodinu

Blahoželáme jubilantom...

Počas krásnych letných mesiacov oslavovali viacerí naši kolegovia životné jubileá, ku ktorým im prajeme veľa zdravia, šťastia, lásky, pokoja a úspechov. Nech ich slnečný jas a optimizmus sprevádzajú počas celého roka.

MVDr. Monika Garčárová

Jana Matová

MVDr. Oliver Merva

Ľudmila Borovská

MVDr. Mária Fialkovičová, PhD.

Ing. Vladimír Petro

MVDr. Jaroslav Soroka

Gabriel Mihok

MVDr. Ján Venglovský, PhD.

prof. MVDr. Viera Cigánková, PhD.

prof. MVDr. Marián Kozák, PhD.

doc. MVDr. Bibiána Hájovská, CSc.

Rodinný víkend veterinárnych lekárov

Komora veterinárnych lekárov SR zorganizovala dňa 25. 6. 2011 pre veterinárnych lekárov, ich deti, rodinných príslušníkov a priateľov stretnutie v Slovenskom raji - víkend pod názvom **Slov - Raj - Vet - 2011**. Táto akcia sa konala v rámci Svetového roka veterinárnej medicíny 2011. Jej hlavným zmyslom bolo profesijné - priateľské stretnutie veterinárnych lekárov spojené s turistickým poznávaním krás Slovenského raja. Na akciu boli pozvaní aj pracovníci UVLF v Košiciach a ŠVPS SR. Stretnutie účastníkov bolo v sobotu ráno dňa 25.6.2011 na Čingove, odkiaľ boli pre účastníkov určené podľa náročnosti 3 turistické trate. Po príchode všetkých účastníkov z túr, niektorých skôr, niektorých neskôr, podľa individuálnej kondície, bolo pre všetkých účastníkov pripravené občerstvenie a priateľské posedenie, kde sme si aj takto pripomenuli náš svetový rok veterinárnej medicíny. Pre deti bol pripravený sprievodný program a každý účastník dostal darček ako milú spomienku na akciu. Napriek počiatkovej nepriazni počasia sa ukázal krásny slnečný deň a všetci, ktorí sme sa akcie zúčastnili, ju pokladáme za mimoriadne vyda-
renú.

prof. MVDr. Jana Mojžišová, PhD.

dokon.
zo str. 14

Čo MÁME/MÁTE na tanieri?

skontroluje 10 200 kusov, za minútu je to často 170 zvierat – toľko zdroj.

Hoci témou tohto materiálu nie sú numerické údaje, bežnému spotrebiteľovi a laikovi vyrazia dych. Prvá asociácia pravdepodobne je: kde preboha a za akých podmienok odchovávajú taký počet zvierat? A to sú len kurčatá, nehovoriac o ošípaných, hovädzom dobytku... Perspektíva? Bezpochyby ďalšie zefektívňovanie, veď ide o zisk a konkurencieschopnosť na trhu!

Nemohli by sme žiť striedamejšie, stravovať sa vyvážene, a tým aj zdravšie? Špirála sa už krúti, čo ak sa dostane do vývrtky? Každý súdny človek nech si odpovie sám.

Celkom na záver: pôvodne bol môj zámer celkom prozaický a zodpovedajúci pracovnému zaradeniu, a síce cudzojazyčný text a jeho prípadná didaktizácia v duchu príslovia: „Šuster drž sa svojho kopyta.“ Avšak téma, hoci permanentne diskutovaná na rôznych fórach, bola prezentovaná tak zaujímavo, že som neodolala ...

Oddelenie bezpečnosti a krízového riadenia, resp. ČO JE ČO ...

dokonč. zo str. 10

lasti služobnej kynológie. Vyjadrenie Ing. Valérie Ostrolúckej, predsedníčky klubu kynológie (KK) UVLF: *Spolupráca medzi KK UVLF a OBKR z hľadiska starostlivosti a výcviku služobných psov zaznamenala medzi členmi KK UVLF pomerne veľký ohlas. Služobné psy boli pridelené do starostlivosti 3 študentom, ktorí s nimi pravidelne trénujú v univerzitných priestoroch KK UVLF a starajú sa o ich ďalšie napredovanie vo výcviku. Táto spolupráca má veľký význam aj z pohľadu nás študentov, pretože môžeme aplikovať teoretické vedomosti získané počas učebného procesu priamo v praxi a na konkrétnom psovi, čo je pre naše ďalšie profesijné napredovanie veľmi dôležité.*

Práca každého zamestnanca OBKR je zameraná na ochranu, či už sa jedná o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, ochranu pred požiarom, ochranu pred nepredvídateľnými udalosťami, alebo ochranu majetku univerzity. Stále však je prioritou ochrana študentov a zamestnancov našej univerzity. Tento náročný cieľ však je možné dosiahnuť jedine v súčinnej spolupráci a vzájomnej integrite všetkých zainteresovaných, t. j. študentov a zamestnancov. Za to im touto cestou úprimne ďakujeme!

Ing. Eva Ráczová, vedúca OBKR

SMÚTOČNÉ OZNÁMENIE

S hlbokým zármutkom vám oznamujeme, že dňa 3. júla 2011 nás vo veku 82 rokov navždy opustil náš bývalý kolega, dlhoročný pracovník ústavu patologickej fyziológie

doc. MVDr. Eugen Kóna, CSc.,

Posledná rozlúčka so zosnulým bola 8. júla 2011 na Verejnom cintoríne v Košiciach.

ERIKA BEACH 2011

Fantastické počasie, horúci piesok, opálené telá, dobrá nálada, voňavé špekáčky, smiech na piesku i pri ohni, aj tak by sa dala charakterizovať vydarená akcia ERIKA BEACH na lodenici TJ Slávia UVLF. Tento turnaj v plážovom volejbale sa uskutočnil ako spomienka na Mgr. Eriku Wienerovú, ktorá stála za zrodom myšlienky beach volejbalu a následnom posedení pri ohni pre študentov i zamestnancov univerzity.

Za účasti 5 trojčlenných družstiev prebehol plážový turnaj vo volejbale. Tri družstvá tvorili študenti vyšších ročníkov a 2 družstvá zložili učitelia s doktorandmi. Odohralo sa 10 kvalifikačných zápasov, počas ktorých o zábavu nebola núdza.

Vitázné družstvo

Konečné poradie:

1. miesto **LEVODNÍČKOVIA**
Kuchtová, Mikitová, Procházka
2. miesto **ŠPEKAJDI**
3. miesto **PENZISTI - zamestnanci**
4. miesto **AMARETO**
5. miesto **KUMI PICTURE**

Družstvá, ktoré obsadili prvé tri miesta, boli odmenené chladeným sektom a všetci dobrou náladou. O tom, že sa akcia páčila, svedčí aj fakt, že sme od praskajúceho ohníka odchádzali až neskoro v noci. Všetci sme sa zhodli na tom, že takéto podujatia, pri ktorých si môžeme zašportovať, relaxovať, spoznávať a hlavne zabaviť sa, by mohli byť častejšie.

PaedDr. Beata Gajdošová

Dovolenka v Bulharsku

Tak ako po iné roky i v tomto zorganizovali odbory našej alma mater na čele s predsedom prof. RNDr. Michalom Toropilom, CSc., pre svojich členov i zamestnancov rekreačno-oddychový zájazd k moru. A nie k hocikakému, ale hneď k Čiernemu. Takže smer Bulharsko. Odchod bol naplánovaný na 1. júl. V tento deň účastníci zájazdu s očakávaním postávali pred autobusom, veď mnohí išli na takýto pobyt po prvý raz. Rozlúčiť sa prišiel i sám predseda odborov a podľa pekného obyčaja priniesol i dáke osvieženie na cestu. Tá prebiehala podľa očakávania, k čomu prispelo aj vládnejšie počasie cez Rumunské hory a už o 24 hodín sme boli v Sozopole, mestečku na pobreží, kde sme trávili nádherných 12 dní. Hneď na uvítanie sme dostali za kalíšok miestneho moku, čo nie je nič iné ako mastika, ktorá sa pije s kyslým mliekom ajram, a vyskúšali sme aj musaku, čo je jedlo podobné francúzskym zemiakom, ale doplnené baraninou tak typickou pre Balkán. Počasie úžasné, more teplé, pohoda a dobrá partia... Tieto atribúty nás sprevádzali počas celého pobytu. Veď i keď sme sa stretli na pláži alebo v reštaurácii, všetci z autobusu boli „naši“, návštevy pokračovali do skorých ranných hodín. A cez deň takmer povinné opaľovanie, každý chcel chytiť bronz. Komu sa znudilo vylihovanie, mohol okúsiť z miestnych adrenalinových špecialít a naši rekreanti toho aj naplo využili. Vyskúšané bolo asi všetko, čo bolo k dispozícii – cez padák vlečený za motorovým člnom, vodné lyže, banán až po vodné bicykle. Absolvovali sa taktiež fakultatívne výlety do okolia, napríklad folklórny večer v Bate alebo celodenný výlet loďou na neďaleký ostrov Ivan. Čisté more a teplo nás sprevádzalo počas celého pobytu. Posledný deň pred

odchodom sa more akoby chcelo s nami rozlúčiť, nuž nám pripravilo obrovské vlny, aby sme sa ešte vybláznil. A pokračovalo už len nakladanie kufrov a suvenírov a smer Košice. Vďaka Ti a doviždenja, Sozopol.

MVDr. Andrej Renčko

SPRAVODAJCA Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach - **šéfredaktorka: Mgr. Ľudmila Kundriková** - redakčná rada: tajomník **doc. MVDr. Ján Lehocký, PhD.**, MVDr. Michal Breza, CSc., MVDr. Irena Rajzánková, MVDr. Pavol Rajzák, MVDr. Zuzana Vasilková, MVDr. Beata Korénková, PhD., MVDr. Marián Prokeš, PhD., Zlata Marholdová. **REDAKCIA:** Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie, Komenského 73, 041 81 Košice, tel.: 0915 984 558, 0908 803 941, **e-mail:** kundrikova@uvlf.sk, marholdova@uvlf.sk, **INTERNET:** www.uvlf.sk/spravodajca - **SADZBA:** Ivana Baštiová, **TLAČ:** Edičné stredisko a predajňa literatúry UVLF v Košiciach - R. č. 3484/2009. ISSN 1338-189X - Nepredajné - Nevyžiadané rukopisy nevraciam - Príspevky a fotografie nie sú honorované.